

Algemene Rekenkamer
t.a.v. president drs. P.J. Duisenberg
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

Onze referentie
2025-0000302375

Datum
Betreft Staat van de rijksverantwoording 2024

Geachte heer Duisenberg,

Mede namens de staatssecretaris van Digitalisering en Koninkrijksrelaties stuur ik u mijn bestuurlijke reactie op het conceptrapport van de Staat van de rijksverantwoording 2024. In deze brief ga ik in op een aantal onderwerpen en aanbevelingen uit dit rapport dat onder mijn verantwoordelijkheid valt, te weten complexiteitsreductie, uitvoeringstoetsen, inkoop en IT bij het rijk.

Complexiteitsreductie

U signaleert dat in de Staat van de Uitvoering 2024 complexiteit en gebrekkige gegevensuitwisseling worden genoemd als de belangrijkste knelpunten waar uitvoeringsorganisaties mee kampen. Ik herken dit beeld. Uit het regeerprogramma blijkt een grote politieke wens en actiebereidheid van het kabinet om vereenvoudiging voor mensen en bedrijven te realiseren. Het kabinet zet zich in voor het terugdringen van complexiteit voor mensen en bedrijven en het vereenvoudigen voor de uitvoerende organisaties zelf. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid als coördinerend bewindspersoon voor Werk aan Uitvoering (WaU) werkt hier overheidsbreed aan via het programma WaU als beweging van beleidsmakers, uitvoerders en politici. In dit programma wordt overheidsbreed actie ondernomen om noodzakelijke veranderingen op professioneel en politiek-bestuurlijk niveau te realiseren. Grootschalige vereenvoudiging via een vereenvoudigingsbeweging, gegevensdeling (proactieve dienstverlening) en het met de politiek werken aan betere publieke dienstverlening zijn -naast het proactief omgaan met arbeidsmarktkrapte (grip op schaarste)-speerpunten binnen dit programma. In de kabinetsreactie op het ROB-advies 'Naar een uitvoerende macht', ga ik hier nader op in.

Uitvoeringstoetsen

U signaleert dat het gebruik van uitvoeringstoetsen beter kan. En dat uitvoeringstoetsen regelmatig een beperkt inzicht geven in hoeveel medewerkers nodig zijn voor de uitvoering. Ik onderken dat in de praktijk het bestaande instrument van de uitvoeringstoets niet in alle gevallen voldoende effect heeft, terwijl uitvoeringstoetsen een belangrijk instrument zijn om voorzienbare uitvoeringsproblematiek te voorkomen. Het kabinet hecht aan een goed gebruik hiervan en heeft het belang van uitvoerbaarheid vanaf de start benadrukt in het regeerprogramma. Wetgeving die onvoldoende rekening houdt met de uitvoeringspraktijk kan immers leiden tot problemen voor burgers en bedrijven, verlies van vertrouwen in de overheid en onnodige druk op uitvoeringsorganisaties. Het is van essentieel belang dat in het proces van beleid

en wetgeving de behoeften van de samenleving centraal staan en daarom de praktijkkennis vanuit de uitvoering en de samenleving in het algemeen vanaf het allerprilste begin bij de beleids- en wetsvorming wordt betrokken. In de kabinetsreactie op het ROB-advies 'Naar een uitvoerende macht' ga ik hier nader op in.

Inkoop kan én moet eenvoudiger

U constateert nog altijd veel tekortkomingen in het inkoopbeheer binnen het Rijk. In de nadere duiding geeft u aan dat de oorzaak van fouten in het inkoopbeheer te vinden zijn in de actuele marktsituatie, de veelheid in regelgeving en doelstellingen, de versnipperde verantwoordelijkheden, de inrichting van het inkoopstelsel en de informatievoorziening. U benadrukt het belang om de coördinerende rol van de minister van BZK in het inkoopstelsel te versterken en meer uniformering na te streven. Verder roept u op om samen met andere partijen oplossingen te vinden voor knelpunten in verantwoordelijkheden en wet- en regelgeving, alsook om samen met de minister van Financiën mogelijkheden voor uniformiteit in inkoop- en financiële systemen te realiseren.

Ik onderschrijf uw analyse en de aangedragen suggesties en adviezen om dit te verbeteren. Binnen de gegeven mogelijkheden van de huidige verdeling van verantwoordelijkheden tussen ministers zet ik mij in om meer uniformiteit in de inrichting van het inkoopstelsel te realiseren. Wat hierbij een stimulans is, is het Gateway onderzoek dat ik begin 2025 heb laten uitvoeren naar het functioneren van het Rijksinkoopstelsel. Dit geeft aanleiding om samen met de departementen het gesprek aan te gaan over de rol van BZK, de departementen zelf en de wijze van samenwerking. Ook wordt in de opvolging van het Gateway onderzoek aandacht besteed aan de mogelijkheden tot uniformering binnen het stelsel en de wijze waarop wordt ingekocht over de grenzen van departementen heen. U geeft in dit kader terecht aan dat voor bedrijfsvoering (en dus ook voor inkoop) de bevoegdheden van de minister van BZK niet zo expliciet zijn geregeld als bijvoorbeeld bij de minister van Financiën voor het financieel beheer. Hoewel het Rijksinkoopstelsel een eigen dynamiek kent, zal het kabinet waar nodig in afstemming tussen Financiën en BZK nagaan hoe van de regisserende rol in de financiële kolom geleerd kan worden. Ook zal de afstemming met EZ rondom het tegengaan van regeldruk worden geïntensiveerd. Met uw Rekenkamer ben ook ik van mening dat het nodig is de ingewikkelde en strikte eisen en vormgeving vanuit de regelgeving aan te pakken, het inkoopbeheer structureel te verbeteren en te voorkomen dat de uitvoering vastloopt of vertraagt. Ik neem dan ook met belangstelling kennis van uw aanbod in het najaar van 2025 een Ronde Tafel met alle stakeholders te organiseren om kennis te delen en een bijdrage te leveren aan het oplossen van knelpunten in de inkoop bij het Rijk.

Ook wil ik u erop wijzen dat het kabinet werkt aan het versterken van de Rijksbrede inkooparchitectuur. Hierdoor is het voor de departementen helder en inzichtelijk aan welke kaders inkoopssystemen moeten voldoen. In 2025 wordt deze architectuur vastgesteld, waarna dit geldt als verplicht kader voor het Rijksinkoopstelsel. De architectuur beschrijft onder andere de standaarden, koppelpunten met leveranciers, verplichte voorzieningen en data-uitwisseling waar departementen aan moeten voldoen.

IT bij het Rijk

Digitale middelen zijn van essentieel belang voor het functioneren van de overheid. Ik ondersteun uw constatering dat het daarom cruciaal is dat de overheid afhankelijkheden en risicobeheersing op orde heeft. Uw rapporten op gebied van cloud en algoritmen hebben laten zien dat er nog werk aan de winkel is. De staatssecretaris van Digitalisering en Koninkrijksrelaties heeft departementen gevraagd om een inhaalslag te maken in de uitwerking van risicoanalyses voor materieel public cloudgebruik binnen hun organisaties. Daarnaast worden acties ondernomen om afhankelijkheden op het gebied van cloudtechnologie van partijen buiten Europa te verkleinen. Zo heeft de staatssecretaris onlangs de eerste aanzet gegeven tot het bouwen van een overheidseigen (soevereine) cloudvoorziening.

Uw aanmoediging met betrekking tot de inzet van AI en algoritmen neem ik ter harte. Onder regie van de staatssecretaris worden diverse trajecten uitgevoerd om de beheersing van de risico's van AI- en algoritmegebruik te verbeteren, waaronder risico's voor persoonsgegevens. Zo is een inventarisatie uitgevoerd naar verboden AI-praktijken en worden instrumenten ontwikkeld om de risico-inschatting te verbeteren. Ook wordt doorgewerkt aan het Algoritmekader en de auditeerbaarheid daarvan.

Volg grote projecten en grote risico's

Uw schrijft in uw aanbevelingen om grote projecten, intensiveringen en bezuinigingen structureel te volgen. Uiteraard monitor ik deze genoemde voorbeelden nauwlettend en rapporteer ik hierover regelmatig aan het parlement, ook wanneer deze niet onder de Regeling Grote Projecten vallen. In de bestuurlijke reactie op het VO BZK ga ik verder in op het voorbeeld van de Renovatie van het Binnenhof.

Transparant over beleidsresultaten

U constateert dat in kamerbrieven vanuit mijn ministerie veel concrete in de toekomst te behalen resultaten van maatregelen worden benoemd, maar dat in de begroting en in het jaarverslag er op een algemener niveau gerapporteerd wordt. U verbindt hieraan de overkoepelende aanbeveling om specifieke en meetbare lange en korte termijn hoofddoelen van kabinetsbeleid op te nemen in de beleidsagenda van de begroting, en in het jaarverslag de concrete resultaten in relatie tot het doel te vermelden. Deze aanbeveling onderschrijf ik en neem ik in ieder geval voor wat mijn ministerie betreft ter harte, waarbij er dan ook successen en knelpunten worden aangegeven.

Integriteit

U benadrukt het belang van integriteit voor een betrouwbare en goed functionerende overheid. Dat onderschrijf ik. U verwijst hierbij ook naar het rapport 'Integriteit als basis', waarin u verslag doet van uw onderzoek naar het integriteitsbeleid bij de twaalf kerndepartementen. In dat rapport gaat u in op mijn coördinerende rol en op de structuur- en cultuurmaatregelen rond integriteit en geeft u aan waar verbeteringen mogelijk zijn. Uw conclusies en aanbevelingen bevestigen mijn beeld van het integriteitsbeleid binnen de Rijksoverheid en sluiten

aan bij verbeteringen die al zijn ingezet. Het sluit ook aan op de ambitie in het hoofdlijnenakkoord voor een extra inzet op goed bestuur. Uw aanbevelingen onderschrijven mijn voornemen tot het versterken van mijn coördinerende rol voor het integriteitsbeleid binnen de Rijksoverheid.

Sturing op externe inhuur Logius en SSC-ICT

Logius en SSC-ICT zullen zich blijven inspannen om externe inhuur te beperken. Zoals ook in het verleden het geval was, worden jaarlijks met Logius en SSC-ICT over deze inspanning afspraken gemaakt en zal dit via de planning en control cyclus worden gemonitord. Wanneer daar aanleiding toe is, wordt er ook in de bestuurlijke overleggen en de overleggen tussen de Eigenaar en het agentschap bijgestuurd. Recent is de sturing op externe inhuur voor beide organisaties geïntensiveerd. De reden dat Logius en SSC-ICT niet onder de Roemernorm uitkomen, wordt onder andere veroorzaakt doordat beide agentschappen IT-intensief zijn.

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.J.M. Uitermark